

SPECIFICUL TEXTULUI DE SPECIALITATE CA MATERIAL DIDACTIC

Larisa ȘATRAVCA, lector

Summary

This article describes the specifics of the specialized text, its selection criteria, and is giving a brief description of the role of texts in the Romanian language learning process of students who speak other languages than Romanian. The paper describes the development of oral and written communication skills, of reading and understanding a scientific specialized text. Starting from the idea that sometimes didactic texts can be adapted we could mention that a text must be authentic, one that students could encounter in the everyday life, from the simplest advancing towards more difficult texts, enabling the students to initiate a communication situation.

Cunoașterea limbii române și a limbajului de specialitate de către studenții alolingvi ai facultăților de *Psihologie și Arte Plastice și Design*, este o necesitate generată de mediul socioprofesional, existent în Republica Moldova. Este cunoscut faptul că studierea limbii române la aceste facultăți diferă foarte mult de cele de profil. În cazul acestor două se pune accentul pe dezvoltarea gândirii critice, pe formarea competenței de comunicare orală și scrisă, precum și obținerea unor performanțe care să-i permită studentului să citească literatura de specialitate și să poată realiza discursuri orale și în scris în baza unei teme respective în domeniul de specialitate, spre care tinde studentul. Formarea competențelor presupune atât asimilare de cunoștințe și formare de capacități, cât și actualizarea și corelarea lor în diverse contexte și circumstanțe.

Un mijloc de atingere a competențelor comunicative este și capacitatea studentului de a poseda capacități de actualizare și structurare a cunoștințelor și capacităților în vederea realizării înțelegerii textului. În acest sens, selectarea textului ca material didactic practic reprezintă o prioritate în procesul de predare-învățare.

Din cauza lipsei unor materiale didactice care să corespundă rigorilor din sistemul educațional modern și care să reflecte la justa valoare situația actuală în aceste domenii, astfel facilitându-le studenților integrarea socio-profesională, profesorul este nevoit să selecteze anumite texte pentru procesul didactic. La alegerea textului profesorul trebuie să pornească de la conștientizarea faptului că textele sunt de două tipuri: texte autentice și texte didactice. Textele autentice reprezintă pentru profesor o sursă primordială în selectarea materialului didactic [2].

Textele autentice însă nu pot fi totdeauna utilizate în forma lor primară fie din cauza proporției, volumului, fie din cauza limbajului necorespunzător modulului predat (prea neologic, prea științific, prea colocvial etc.) [2]. În acest sens, în funcție de obiectivele propuse textele pot și chiar e recomandabil să fie adaptate, adică să fie supuse unor operații de reducere și modificare, de substituire sinonimică pentru a-i oferi un grad de dificultate ajustat la nivelul competențelor comunicative ale studenților.

Sub aspectul dimensiunii, textele trebuie să fie finite, de dimensiune redusă, cu structură compozițională strictă.

Evident, bine este să se țină cont de gradarea dificultăților în raport cu nivelul de posedare al limbii.

Alegerea și adaptarea reușită a textului va stimula atât exprimarea orală, cât și cea scrisă, prin:

- însușirea practică a limbajului uzual (priceperea de a conversa pe diverse teme vizând aspecte din viața cotidiană);
- însușirea terminologiei;
- formarea deprinderii de a citi literatura de specialitate (să selecteze din textul citit informația necesară, adecvată intenției autorului; să interpreteze, să-și formuleze pe baza textului citit propriile enunțuri);
- formarea deprinderii de a conversa pe teme legate de specialitate;
- formarea priceperii de a utiliza diferite tipuri de dicționare;

- formarea deprinderii de a se exprima în scris, etc. [4]

Textele recomandabil este de a le ajusta în așa fel încât acestea să solicite gândirea și imaginația studenților, să le servească drept bază, dar și să-i provoace la crearea de noi discursuri orale sau mesaje scrise adecvate. De asemenea, la selectarea textelor se ține cont și de rolul lor în ceea ce privește formarea atitudinilor, cultivarea pluriculturală și multiaspectuală a studenților.

Din punct de vedere teoretic, învățarea limbajului de specialitate vizează două aspecte: lingvistic și metodic.

Aspectul lingvistic se referă la minimizarea materialului lexical și gramatical, selectarea textelor cu conținut științific. Astfel de texte trebuie să aibă pentru studenți un caracter comunicativ, să fie interesante, să aibă o încărcătură informativă, să fie problematice, să țină seama nu numai de nivelul de cunoaștere a limbii române de către studenții alolingvi, ci și de nivelul cunoștințelor lor în domeniul viitoarei specialități (nivelul de competență profesională a studenților).

Aspectul metodic se referă la organizarea materialului selectat, determinarea succesiunii textelor, sistemul de exerciții și forme de control, de verificare a abilităților și deprinderilor lingvistice formate [3].

Stăpânirea limbajului specializat presupune evident, cunoaștere foarte bună a lexicului textului științific. Lexicul acesta este foarte larg și se compune din câteva straturi lexicale [1].

a) Cuvinte din fondul literar comun utilizate și în textul științific fără nici o modificare. Acestea sunt mai ales cuvinte auxiliare, pronume, numerale, adverbe, unele verbe copulative și un număr nesemnificativ de substantive și adjective.

b) Cuvinte științifice cu caracter general, utilizate în majoritatea disciplinelor științifice, indiferent de viitoarea specialitate a studenților.

c) Lexicul de profil ce variază în funcție de specialitate, mai puțin numeros dar foarte important, orientat spre o sferă mai îngustă de utilizare, nu ca și lexicul științific general și de aceea cu caracter mult mai informativ pentru specialist.

d) Lexicul special, terminologic (terminologia lexicală îngustă), limitat în utilizare în cadrul unei singure discipline științifice, foarte numeros și înțeles, de regulă, doar de specialiști.

Având în vedere cele menționate, trebuie să selectăm texte care să conțină, în afară de cuvintele literare comune deja cunoscute de studenți, mai ales lexic științific general și lexic de profil, cunoscute atât de profesor cât și de studenți în mare măsură.

Legat de acest lucru, se pune întrebarea: ce texte pot favoriza formarea la studenți a deprinderilor de utilizare a literaturii de specialitate? – fără a neglija nici una din cele patru competențe (de citire, scriere, audiere și vorbire).

Textele didactice se aleg după următoarele criterii:

- unitate tematică;
- conținut informativ;
- unitate de conținut;
- textul să dezvăluie doar probleme esențiale;
- accesibilitate (să fie în concordanță cu nivelul cunoștințelor de limbă și de specialitate ale studenților);
- autenticitate;
- textele să fie scurte;
- sistemul de exerciții trebuie să cuprindă probleme de gramatică specifice limbajului științific; exerciții de elaborare a deprinderilor de citire, de selectare a informației de bază, de fixare a informațiilor etc.;
- textele trebuie să stârnească interesul studenților și să se bazeze pe cunoștințele deja acumulate în specialitatea respectivă (în limba maternă);
- să țină cont de capacitățile intelectuale ale studenților;

– unitatea de bază a textului trebuie să fie paragraful și nu propoziția independentă;
– plus alte cerințe cu caracter general, ca: respectarea principiului gradației dificultăților, accesibilitatea materialului, introducerea succesivă a materialului, ținându-se cont de necesitatea consolidării și verificării lui etc. [3].

Așadar textele didactice deși pot să difere prin domeniu și terminologie, totuși au în comun o serie de strategii comunicative, având menirea de a dezvolta capacități comunicative și a atinge anumite scopuri instructive.

Bibliografie

1. Chirilă, F., *Обучение языку специальности*, București, 1989.
2. Hodinitu, Elena, *Principii de selectare a textelor de specialitate folosite ca material didactic* <http://www.uamsibiu.ro/publicatii/Conf-UAMS/2012%20Conf%20UAMS%20vol2%20web/2012%20Conf%20UAMS%20Vol2%2034%20Paper%20Hodinitu.pdf> din 25.03.2015.
3. Oltean, Maria, *Specficul textelor de specialitate* <http://www.armyacademy.ro/biblioteca/anuare/2003/SPECIFICUL.pdf> din 20.3.2015.
4. Rivenco, Rodica, *Specificul textelor de specialitate și metodele de lucru asupra lor în procesul de predare/învățare a limbii engleze la facultatea design* http://rrivenco.ulim.md/?page_id=53. din 01.04.2015.